

MATTEO STRUKUL

MEDICEJŠTÍ

MUŽ U MOCI

MEDICEJŠTÍ:
MUŽ U MOCI

I MEDICI: UN UOMO AL POTERE

Copyright © 2016 by Newton Compton editori s.r.l.

Casella postale 6214, Roma

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Překlad © Petra Najmanová, 2018

Obálka © Pavel Tůma - RITA, 2018

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2018

ISBN 978-80-7585-437-7 (pdf)

MATTEO STRUKUL

MEDICEJŠTÍ:
MUŽ U MOCI

PŘELOŽILA: PETRA NAJMANOVÁ

Silvii
Leonardovi

ÚNOR 1469

I

TURNAJ

Vzduch byl studený. Lorenzo se zhluboka nadechl. Seděl v sedle Folgora a cítil, jak stoupá napětí. Jeho milovaný bojový kůň s lesklou a zářivou srstí antracitově černé barvy dával najevo nervozitu hrabáním kopyty na vydlážděném náměstí. Točil se dokola a Lorenzo ho jen stěží udržel.

Z tribun a dřevěných pódíí se nesl šum jako modlitba. Vzdechy se snášely z lóží a balkonů, oken i podloubí. Lorenzo se pohledem střetl s Lucreziinýma očima. Urozená Donatievá měla pro tu příležitost na sobě nádherné šaty. Roucho mělo indigový odstín, který jako by přecházel do barev duhového obsidiánu. Perlově šedý plášť byl posázený drahokamy a nechával vytušit křivku jejích ňader. Lucrezia, zahalená do štóly z bílé lišky, jež jí ovíjela pěkná světlá ramena, se pyšnila krásně upravenou záplavou neposedných černých kadeří, které vypadaly jako vlny nočního moře.

Lorenzo si říkal, jestli se mu tento den podaří vzdát jí hold.

Dotkl se rukou šerpy u krku. Lucrezia ji pro něj vyšila vlastníma rukama. Vdechl její chrpovou vůni a zdálo se mu, že se ponořil do rajske náruče.

Na okamžik se v duchu vrátil o několik okamžiků zpět – ke svému příjezdu na turnaj. Znovu viděl bratra Giuliana, zářícího v zeleném kabátci, a zástup svých dvou set mužů oblečených v barvách jara. Jako by tak chtěli potlačit bojovnou náladu obyvatel města, které bylo stále ohrožováno. Města,

kteřé jeho otec Piero Medicejský, navzdory podlomenému zdraví a soužení dnou, s obdivuhodným úsilím chránil před vzbouřenými rodinami, opakovaně intrikujícími proti Medicejským. Otec předal Lorenzovi znavenou a vyčerpanou republiku na pokraji zhroucení, jež se jen s obtížemi dávala do pořádku.

Ale ten den, navzdory krvi a utrpení visících ve vzduchu, se konalo slavnostní klání, turnaj vyhlášený na počest svatby Braccia Martelliho, Lorenzova dobrého přítele. Tato událost stála celých deset tisíc florenů a měla umožnit alespoň na chvíli zapomenout na strach a zlobu.

Lorenzo se podíval před sebe. Uviděl dřevěnou zábranu, která se táhla až na opačný konec náměstí. A na konci, sevřený ve své plátové zbroji, byl připravený Pier Soderini. Těsná přilba vypadala s již spuštěným hledím ještě výhrůžněji. V ohnuté paži držel dlouhé kopí z jasanového dřeva.

Dav teď burácel. Ohlušující hlasy hřměly v prostoru náměstí Santa Croce.

Lorenzo naposledy zkontroloval štít. V kaluži zahlédl odrážející se barvy erbu Medicejských, zářící na kropíři jeho koně – pět červených koulí ve žlutém poli, jimž nahoře vévodila modrá se třemi liliemi. Ta šestá koule byla do rodového erbu doplněna na základě doporučení francouzského krále jako symbol ušlechtilosti. Barvy se odrážely výhrůžně jako pekelná standarta.

Zdálo se mu, že ze vši té zodpovědnosti, a také z toho čekání, každou chvíli zešílí.

Spustil hledí a svět před ním se mu rázem zúžil do mrazivého pruhu. Vložil kopí do opěrky a pobídl koně.

Kůň na nic nečekal, vyrazil vpřed rychleji než poryv větru a pádil jako pulzující živá masa proti Pieru Soderinimu.

Lorenzo cítil, jak se silné svalstvo koně vymrštilo, a v tu chvíli kropíř postříkaný bahnem prudce vlál ve vzduchu.

Uchopil dřevce. Soderini právě vyrazil, zatímco on již urazil téměř polovinu vzdálenosti. Zvedl štít pro lepší ochranu a zešikma namířil dlouhé jasanové kopí, aby byl připraven zasáhnout cíl.

Zdálo se, že dav zadržel dech.

Lucrezia z výšky dřevěného pódia nespouštěla z Lorenza zrak. Neměla strach, chtěla si jen tento okamžik vtisknout do paměti. Věděla, jak moc se její milý na turnaj připravoval, a znala jeho neobyčejnou statečnost. Už ji prokázal. A i když se již zaslíbil Clarici Orsiniové, římské šlechtičně, kterou mu vybrala jeho matka, tento den na to nehodlala vůbec myslet. Nedělala si starosti ani s tím, aby skrývala své city.

Florentští občané sledovali dvojici zamilovaných s jistou shovívavostí, ne-li přímo radostí. Vůbec se jim totiž nelíbilo, že muž pověřený správou signorie vyslyšel matku a požádal o ruku Římanku, byť pocházela ze šlechtického rodu.

Ale tento den nebylo možné ztrácet čas podobnými úvahami. Kouřící nozdry koní vypouštěly modrou páru do ledového vzduchu, pláty z kalené oceli na brnění se leskly, prapory a standarty triumfálně vlály a dávaly na odiv své zřetelné barvy.

Konečně došlo ke střetu.

Ozvaly se ostré zvuky charakterizující nárazy dřeva a kovu. Lorenzovo kopí našlo skulinu v defenzivní pozici Piera Soderiniho, kterého zasáhl do hrudního plátu. Jasanové dřevce se rozpadlo na kusy a následkem úderu se Soderini zvrátil dozadu a vypadl ze sedla.

Dopadl s velkým rachotem na dlážděný povrch náměstí, zatímco Lorenzo ještě pokračoval v jízdě. Folgore nespoutaně cválal, pak se na konci dráhy zastavil, vzepjal se do vzduchu a zahrabal nohama s divokým zaržáním.

Když Lorenzo dojel na konec vytyčeného soubojového koridoru, lid ocenil výkon užasými výkřiky. S menším zpožděním, jako by Folgore díky své pověstné rychlosti ukradl všem

čas. Hned poté dav s radostným voláním vyjadřoval své nadšení. Zástupci strany Medicejských z plna hrdla křičeli, muži vzdávali poctu bouřlivým aplausem, ženy úsměvy a vzdechy.

Lorenzo tomu ještě nestačil uvěřit. Neuvědomoval si, co se stalo, protože se všechno událo s takovou rychlostí, že to překvapilo nejvíc jeho samého.

Sluhové a štolbové už spěchali na pomoc Pieru Soderinimu, který byl ale celkem v pořádku, protože se již stavěl na nohy. Strhl si přilbu a kroutil částečně mrzutě a částečně nevěřičně hlavou. Jeho obličej byl po tomto nepřijemném zážitku celý červený vzrušením.

Byl zasažený přímo do prsou!

Lucrezia si dala ruce na hrud' a její pěkná tvář se rozzářila oslnivým úsměvem.

Lorenzo sejmul přilbu a železné rukavice. Téměř instinktivně se dotkl šerpy. Ucítil její vůni, omamnou a lehkou, přesto plnou příslibů.

Cítil k té ženě žhavou lásku a vášně, což se snažil vyjádřit prostřednictvím svých neobratných sonetů. Mnozí považovali jeho básně za skvělé, ale on věděl, že ani všechna slova světa by nebyla schopna vyjádřit to, co nosil v srdci.

Připadal si tak plný života. Když na něm Lucreziiny oči spočinuly, zdálo se mu, že je obdařený štěstím. Měla dlouhé řasy barvy onyxu a duhovky skrývající v sobě tajemný stín. Neexistovalo nic krásnějšího. Nic, s čím se kdy setkal.

Lid, jako by pochopil tu jemnou hru pohledů a gest, vybuchl v dalším aplausu, a to ještě více strhujícím, než byl ten první.

Florencie Lorenza milovala. A stejně tak i Lucrezia. Byl to jen letmý okamžik, kdy mu věnovala svůj pohled. Vyjadřoval ale vše a Lorenzo mu rozuměl. Pochopil, že bude milovat jen ji. A třebaže jeho matka už pro něj vybrala nevěstu, římskou šlechtičnu, která rodině zaručí důležitá spojení a úmluvy, on si uchová své srdce jen a pouze pro jednu ženu – Lucrezii.

Zatímco byl pohroužen do těchto myšlenek, herold oznámil výsledek klání.

Po tak jednoznačném úspěchu byl Lorenzo prohlášen za vítěze turnaje. Vznesení přátelé a hodnostáři vypadali, že nic jiného nečekali. Braccio Martelli byl první, kdo seskočil z tribuny, aby mu poblahopřál. Běžel až k místu, kde Lorenzovi pomáhali štolbové slézt z koně, sundat hrudní pancíř a chrániče nohou, aby mu zpřijemnil okamžiky, během nichž sklízel aplaus, jímž mu florentští občané vzdávali hold.

Braccio byl tak spokojen, že začal skandovat jeho jméno. Dav se připojil.

Giuliano, mladší z obou Medicejských, se usmíval z nejvyšší tribuny. Byl vysoký a elegantní, s jemnými a kultivovanými rysy zcela odlišnými od rysů staršího bratra, které byly ostřejší a výraznější.

Lucrezii vyklouzl obdivný výkřik. Naznačila polibek a hodila svému šampionovi kapesníček z jemného plátna. Nedbala, že výměny vroucných pohledů a jemných gest mezi oběma mladými lidmi již vyvolaly společensky ne zcela úplně žádoucí pozornost.

Lorenzo ho vzal do rukou a chrpová esence ho téměř pohltila. Město se semklo v dokonalém přátelském sevření kolem svého oblíbeného syna.

A přece, vedle toho oslavujícího davu tu byla jedna zvláštní figura, která vše se zaujetím pozorovala. Její myšlenky nebyly naladěny na stejnou notu.

Měla postavu a proměnlivé rysy pohledného mladíka. Ale v úšklebku, jaký se mu zračil na úzkých rudých rtech, bylo něco velmi zneklidňujícího.

Brzy všechn tento soulad skončí rozbitý napadrť, pomyslel si tento tichý divák. Jmenoval se Ludovico Ricci.

RIARIO

Jeho strýc měl naprostou pravdu.

A strýc Francesco della Rovere se velmi brzy stane papežem¹. O tom nebylo pochyb, byla to jen otázka času.

Girolamo Riario se na chlapce podíval. Měl hluboké modré oči a vlasy mahagonové barvy. Úzké rty vykreslovaly na jeho tváři krutý úsměv.

Tušil v něm zákeřnou krutost, stěží skryvanou za elegantními, ostře řezanými rysy.

Vzdychl.

Náznak plánu mu šířal mysl – nebyl zcela domyšlený, naopak jevil se spíš jako nejistá, toužebně vysněná hypotéza, ale se vši pravděpodobností těžko proveditelná. Nicméně nepřestával doufat.

Důvody byly to nejdůležitější, co může muž mít. A mladík, který před ním stál, jich měl opravdu hodně. A prokazatelně závažných.

Girolamo si pročísl dlouhou kštici vlasů. Šedé oči se zablýskly. Věděl, že to malé hádě má ďábelskou inteligenci, a on, až příliš impulzivní, se nechtěl nechat napálit.

„Jsi si jist tím, co tvrdíš?“

„Nemám žádné pochybnosti, můj pane,“ odpověděl chlapec.

„A viděl jsi je?“

„Tak jako teď vidím vás. Celá Florencie aplaudovala těm pohledům.“

Ovšem! Láska Lorenza Medicejského k Lucrezii Donatiové nebyla zajisté tajemstvím. A jakkoli se to může jevit jako nevhodné, nebylo to tak odsouzeníhodné. Alespoň ne otevřeně. Jeho strýc by to určitě neocenil. Možná ani papež, ale tohle nebylo nic nového a jeden pohled byl příliš málo na exkomunikaci. A pak, sňatky z rozumu byly obvyklé a skutečnost, že Lorenzo choval lásku – ať již dvornou nebo tělesnou – k mladé Donatiové, nic neznamenal. Naopak, jeho město otevřeně podporovalo ten dokonalý soulad mezi city dvou mladých lidí, byť byly poněkud v rozporu s vyššími diplomatickými zájmy.

Zatracení Florentáné, pomyslel si.

„Co dalšího jsi viděl?“

„Florencii, můj pane.“

Girolamo nadzvedl obočí.

„Florencii?“

„Město toho muže uctívá.“

„Opravdu?“

„Je mi líto, že to musím říct, ale je to tak.“

Riario si povzdechl. Už zase. Musí něco udělat. Nepochybně, ale co? Bylo jisté, že myšlenka, kterou si vysnil, je poměrně akutní?

„Promluv si s Giovannim de' Diotisalvi Neronim.“

„Florentským arcibiskupem, můj pane?“

„S kým jiným?“

„Samozřejmě. Ale jestli dovolíte, za jakým účelem?“ dodal a předvedl jeden ze svých úšklebků. Otázka byla nicméně oprávněná.

Girolamo by ho nejraději snědl zaživa. Co si to dovoluje? Na druhou stranu byl stále zvědavý. Co by mu asi tak mohl odpovědět? Lámal si hlavu. Ta jeho zatracená mánie mluvit příliš... Proč jmenoval Giovanniho de' Diotisalvi Neroniho? Rekl tu větu jen tak v očekávání inspirace, sugesce, geniálního nápadu.

Nic.

Cítil tak silnou energii uvnitř, ale byl dost inteligentní a stejně tak si byl vědom, že brilantními nápady příliš neoplývá. Ne tolika, jak by chtěl. Nejlepší byly ty prozíravé a přesné nápady, které vycházely z ďábelské mysli toho chlapce. To už si v minulosti ověřil.

V každém případě Neroni mohl mít větší přehled o situaci. Určitě více než on, který byl tady mezi Savonou a Trevisem a čekal, až jeho strýc usedne na papežský stolec.

„Když nic jiného, bude lépe znát rozpoložení šlechty a bude umět podnítit nespokojenost a vztek nepřátel Medicejských.“

Jasná a dokonalá myšlenka, ostrá jako čepel.

„Mohu si dovolit jeden návrh?“ pokračoval ten ďábelský mladík.

Riario přikývl.

Nevěděl, kam všechny tyhle řeči povedou, ale kdyby se mu podařilo zosnovat akci, jak se zbavit Medicejských, dokonalý a bezvadný plán, byl by to nezapomenutelný okamžik. Po pravdě řečeno to bylo přesně to, o co se snažil.

„Poslouchám tě,“ povzbudil ho.

Mladík vypadal, že přemýšlí.

„Nuže, myšlenka s prozkoumáním terénu je fascinující, můj pane, skvělá, řekl bych dokonce...“

„Přejdi k věci, Ludovico!“ přerušil ho rázně Riario.

„Dobrá. Tedy, jak jste správně předpokládal, pokud Giovanni de' Diotisalvi Neroni, florentský arcibiskup, bude schopen identifikovat tu nejmocnější a proti straně Medicejských nejvíce zaměřenou rodinu, bylo by záhodno je přimět, aby zosnovali proti Lorenzovi spiknutí. Zločinný plán za účelem exilu pro něj a jeho bratra. Krev není nikdy dobrý nápad, ale vyhoštění, jak se již stalo jeho dědovi Cosimovi, by mohlo být ideálním řešením.“

„Jseš si jistý?“ zeptal se Girolamo.

„Naprosto. Podívejte, můj pane, Lorenzo je v jistém smyslu neoddělitelně spjat se svým městem. Když mu město vezmete, odeberete mu veškerou moc. A pak, řekněme si to otevřeně, jeho otec Piero je zbabělý a velmi stranu oslabil. Lorenzo by nám mohl způsobit problémy, ale pokud budeme jednat nyní, když je mladý a nezkušený, můžeme vůči němu získat výhodu. To nám otevře cestu k rodině, která může být vstřícná k požadavkům vašim a vaší strany.“

„Důmyslné, můj mladý příteli, důmyslné, ale vágní. Protože, Ptám se tedy, jaká by musela být obvinění, aby zajistila vyhoštění, o němž mluvíš?“

„Popravdě, můj pane, obvinění může být mnoho, ale pouze jedno by bylo schopno jej zdiskreditovat natolik, aby bylo zákonné uplatnit trest.“ Ten mladík mluvil jako schopný politik a zanechával v Girolamovi nepříjemný pocit, že ho zplodila jakási dábelská bytost.

„A jaké by mělo být to obvinění?“ Jeho hlas prozrazoval nedůvěřivou netrpělivost.

„Velezrada,“ reagoval chlapec bez váhání.

Girolamo Riario nadzvedl obočí.

„Víte, můj pane, ve Florencii žije umělec, který zatím není uznávaný, ale nepochybně je obdařený mimořádnými schopnostmi. Ve skutečnosti je to také inženýr a vynálezce. Těžko bychom hledali muže podobné inteligence a duchaplnosti. Je ještě samozřejmě velmi mladý, ale myslím, že o sobě dá brzy vědět. Lorenzo s ním ostatně již intenzivně spolupracuje. Kdybychom mohli prokázat, nebo lépe, kdyby to mohla udělat s námi spojená rodina, že se tak děje za účelem vymyslet silnou nebezpečnou zbraň, která má být použita k napadení okolních států, postavilo by to Florencii do špatného světla. Bude všemi nenáviděna a obávána... Takže v tomto směru věřím, že nebudete mít žádné problémy porazit stranu Medicejských a zmocnit se města prostřednictvím spřátelené

rodiny. Budeme velmi pravděpodobně moci obvinít Lorenza z vlastizrady, a dokonce z kacířství, za slepou důvěru ve válku a vědu v míře překračující hranice stanovené církví.“

V tu chvíli se mladík odmlčel.

Girolamo ho nepřestával sledovat očima vyvalenýma údivem.

Pak prohlásil: „Skvělé, skvělé, můj chlapče! Jedná se samozřejmě o komplexní plán, plný neznámých, ale právě proto by měl být alespoň zvážen. Jdi tedy a uplatni náš záměr. Nepospíchej. Máme čas. Moje strana se musí teprve dostat k moci. Mezitím najdeme tu rodinu. Potom dáme dohromady prvky, které nám umožní zastavit Medicejské. Až budeme na vrcholu naší moci, udeříme. A uděláme to takovým způsobem, že pro Medicejské nebude už možnost vzpamatovat se. Řekni své matce, že jsem velmi ocenil rady jejího syna. A abych zpečetil toto mé konstatování, žádám tě, abys přijal znamení mé nehynoucí úcty.“ A po těch slovech Girolamo Riario vytáhl ze zásuvky mahagonového stolu sametový váček blankytné barvy a hodil ho chlapci.

Ludovico Ricci jej chytil ve vzduchu, zatímco se jím nesl nezaměnitelný cinkot.

„Jste velmi štědrý, můj pane.“

Potom se otočil na podpatku a zamířil ke dveřím.

„Ještě poslední věc, Ludovico.“

Mladík se zastavil a otočil ke svému pánovi.

„Jak se jmenuje ten geniální muž, o němž jsi mluvil?“

„Leonardo da Vinci,“ odpověděl mladý Ricci.²

LUCREZIA A LORENZO

„Má hluboké oči a silný charakter. Věřím, že se ti bude líbit a že bude schopna ti splnit všechna tvá přání, můj synu. A co je ještě důležitější, bude ti moct zajistit spojenectví a přátelství, která ti byla dosud zapovězena, a jen Bůh ví, nakolik má naše rodina zapotřebí takovou prozíravost.“ Lucrezia chrlila záplavu slov a opěvovala Clarici, jako by byla nositelkou nového života ve Florencii.

Ale Lorenzo o tom nebyl přesvědčený. Ani trochu. Jistě, chápal veřejné zájmy, nebyl bláhový, ale na druhou stranu to, co se říkalo o jeho budoucí manželce, ho vůbec neuchvátilo. Zdálo se, že to byla pobožná úzkostlivá a úslužná žena. To byly zajisté nezanedbatelné ctnosti, ale nic pro něj. Jak by se spolu mohli shodnout?

Pokusil se alespoň částečně tyto pochybnosti naznačit své matce. A to se vši diplomacií a zdvořilostí, které byl schopen.

„Matko, vaše slova mne samozřejmě těší a jsem vám nekonečně vděčný za to, co jste pro mě udělala. Na druhou stranu si říkám, jestli věříte, že má Clarice také vlastnosti, jako jsou bystrá inteligence a půvab, jež jsou vlastní mladým ženám jejího věku...“

Po těch slovech Lucrezia syna zmrazila pohledem. Byla to elegantní, ale chladná žena. Rysy její tváře byly tvrdé a dokázala být neúprosná, pokud bylo potřeba.

„Můj drahý Lorenzo, raději o tom chci hovořit teď a pouze jednou, abych se už nikdy nemusela k tomu tématu vracet. Vím o tvém výstředním vzplanutí pro Lucrezii Donatiovou. Neříkám, že to děvče nestojí za pohled, ale budiž jednou provždy jasno: musí to skončit. A to rychle. Znáš tvůj temperament, a co hůře, znám ten její. Ta dívka má v sobě oheň, což ti ale nepřinese nic dobrého, to mi můžeš věřit. Nehledě na to, že od nynějška si nebudeš moct dovolit unikat povinností. Clarice je na cestě z Říma a je z rodu Orsiniů – jedná se o jednu z nejvznešenějších rodin všech dob a už jenom to ji činí neodolatelnou. Vím, že to Florencii bude chvíli trvat, než ji přijme, ale pokud s tím začneš ty jako první, vše ostatní přijde časem samo. V tomto smyslu nechci slyšet žádné výmluvy. V ten správný čas budeš moct pomyslet i na to, aby sis dopřál nějakou zábavu. Nakonec já sama o tom něco vím, když jsem přijala do naší rodiny dceru jiné ženy a odpustila tvému otci to, co udělal. Ale musíš si zapamatovat jednu věc. Tvůj otec má křehké zdraví a trpí nemocí, která mu už neumožňuje být tím mužem, jakým býval. Teď přišel tvůj čas a nemůžeš si myslet, že se vyhneš řízení republiky. A správa Florencie vede přes manželství s Claricí Orsiniovou. Takže čím dřív se s tím smíříš, tím lépe pro nás všechny.“

Lorenzo až moc dobře chápal nepopíratelné argumenty své matky. Věděl také o spoustě problémů a lstí, jimž musela čelit, nejdříve v Římě a pak ve Florencii, aby dala dohromady dohodu mezi Medicejskými a Orsiniovými, překonala třídní bariéry a dostala se do přízně kapitolské šlechty. A přece, nespoutaná smyslnost Lucrezie Donatiové, její pohledy, postava, způsob oblékání a chůze, všechno na ní působilo jako čirý půvab, svůdnost, tajemství a dobrodružství. A to potřeboval k tomu, aby se cítil plný života, žádaný, neporazitelný. Ale věděl, že toto není to, co chce matka slyšet.

„Zachovám se rozumně, abyste na mě mohla být hrdá,“ pronesl. „Budu si dávat pozor na nepřátele a budu věrný učení svého otce i děda. Budu jednat v mezích sebekontroly a důstojnosti. Ale nikdo po mně nikdy nemůže žádat, abych zapomněl na Lucrezii Donatiovou.“

Jeho matka si povzdechla. Znovu se zahleděla do synových očí.

„Mé jediné potěšení, chápu to a věř mi, že si přeji jen tvoje štěstí. Jsem ráda, že tě slyším říkat tato slova, a nikdo netvrdí, že musíš na svou Lucrezii zapomenout. Ale připrav se cítit jako manželku Clarici Orsiniovou, protože osud Florencie je spojen s ní. A řeknu ti ještě více – zasaď se o to, aby ji i město přijalo tak, jak si zaslouží. Nepochybuji o tom, že tento závan nedůvěry a chladu, který vůči ní panuje, je výsledkem tvého lehkovážného chování. Pokus se ho tedy potlačit a přesvědčit naše občany, aby ji oslavovali jako královnu. Bude to tvoje paní a jako s takovou s ní musíš jednat. Musíš pochopit, že spojenectví mezi Římem a Florencií je nyní ještě mnohem potřebnější, protože ačkoli je nám dobrý papež Pavel II. nepochybně nakloněn, není jisté, že takový bude i jeho nástupce. Musíme být připraveni. A s rodinou Orsiniových na naší straně možná, říkám možná, budeme mít větší naději i v případě, že by nové jmenování, až k němu dojde, nemělo být pro nás příznivé. Rozumíš mi?“

„Jistěže rozumím,“ odpověděl trochu rozmrzele Lorenzo. „Vím velmi dobře, že Pius II. stál za jmenováním Filippa Medicejského pisánským arcibiskupem a že podobný výsledek byl možný jen díky přímluvě dědy Cosima. Stejně jako nemám pochyb o tom, že je současný florentský arcibiskup naopak proti nám... Události to dostatečně prokázaly. To já jsem nakonec zabránil tomu, aby byl atentát na ulici v Careggi dokonán, vzpomínáte si?“

Lucrezia přikývla.

„A za každým tím podlým skutkem stál florentský arcibiskup. Tudíž je naprosto jasné, že nečeká na nic jiného než na skandál, aby mě mohl pronásledovat.“ Lorenzo se na okamžik odmlčel. Potom pokračoval: „Poslyšte, matko, chci, aby byla jasná jedna věc – nemusíte se vůbec obávat, co se týká mého jednání. Budu pozorným snoubencem a příkladným manželem, ale nežádejte mě, abych ji miloval. To nemůžu udělat. Aspoň ne hned teď. Zním své povinnosti a nemám pochyb o tom, nakolik jsou mí nepřátelé nelítostní. Na druhou stranu věřím, že mám díky svému charakteru na občany určitý vliv. Nedávno, na turnaji na počest Braccia Martelliho, jsem měl pocit, že je chudina, měšťanstvo, a dokonce i část šlechty na mé straně. Nechtěl bych se zkrátka zříkat toho, kým jsem. Je ve mně oheň, který, pokud je dobře usměrňován, může být pro naši rodinu určitým přínosem, aspoň tohle musíte uznat.“

„Obejmi mne,“ řekla Lucrezia, když si ho vyposlechla, „nesmíš si ani na okamžik myslet, že jsi mě zklamal. To, co jsem ti řekla, je pro tvé dobro. A zároveň k tobě cítím velkou úctu. Do takové míry, že věřím, že ty a jen ty, můj synu, můžeš vést Medicejské ke slávě, kterou si zaslouží, a pokračovat v díle tvého otce a dědy Cosima, jenž tě velmi miloval.“

„A který mi tak moc chybí,“ dodal Lorenzo. Pak přistoupil k matce. Ta se zvedla z křesla a on ji objal téměř tak vroucně jako svoji milenkou.

LEONARDO

Toho únorového rána se Leonardo zhluboka nadechl čerstvého vzduchu.

Dlouhé plavé vlasy mu vlály ve větru, když si prohlížel hnědé lány země pokryté lesklou vrstvou námrazy.

V přírodě byla tak neobyčejná síla, až se mu tajil dech pokaždé, když ji sledoval.

Připadal si tak nepatrný, bezvýznamný, že pociťoval úžas a vděčnost za to, čím ho každý den svět obdarovával.

Nicméně lidem na tomhle všem jako by nezáleželo. Dokonce i on skončil tak, že pracoval pro válku, pro tu nesmyslnou a krutou nevraživost, která vyžadovala, aby bojovaly jedny lidské bytosti proti druhým ve jménu hanebného cíle – získání moci a území.

Protože popírání svobody druhých je hanbou. Z toho důvodu se rozhodl pracovat pro Lorenza Medicejského, jelikož v něm před nějakým časem odhalil inteligentního a svéhlavého muže, nikoli tyrana nebo válečníka. Od začátku jejich spolupráce, kdy ho Lorenzo požádal, aby pracoval pro Medicejské, vytríboval své znalosti a experimentoval. Pracoval na výrobě válečných strojů, jež měly být použity jen za účelem obrany. Lorenzo mu řekl, že by jeho zbraně nikdy nepoužil pro napadení jiného města. V souladu s učením děda a otce byl přesvědčen, že budoucnost Florencie tkví v míru a prosperitě, v umění a literatuře. A určitě ne v konfliktu.

Za těchto podmínek tedy Leonardo souhlasil, že poskytne své dílo ve prospěch Medicejských. Ještě setrval v dílně Andrey del Verrocchia, protože se měl stále mnoho co učit, především v oblasti, která v tu chvíli představovala jeho hlavní vášně – malbě. Ovšem díky svému vhledu do vojenského inženýrství dostával měsíčně sto florenů a dařilo se mu žít ve větším klidu a popravdě řečeno si také něco málo dával stranou, aby jednou mohl mít svou vlastní dílnu.

To ráno, zatímco takto přemýšlel, uviděl přijíždět Lorenza se skupinou strážců. Koně cválali po nezpevněné cestě a brzy dorazili na vrchol pahorku. Přímo tam, kde stál mezi cypřiši Leonardo, kochal se pohledem na zoraná pole a čelil poryvům ostrého a chladného větru.

Lorenzo přijel až k němu a slezl z koně. Měl na sobě nádherný kabátec v tmavě zeleném odstínu a přes něj plášť stejné barvy. Výrazné rysy dodávaly jeho pohledu neobyčejnou rozhodnost, při každém jednání z něj vzařovala nevídaná vitalita. Stiskl mu ruku s nakažlivou energií a uznáním. Leonardo vnímal silné pouto přátelství a Lorenzovu téměř odzbrojující upřímnost. Bylo by dobré nezklamat muže, jako je on, pomyslel si. Byl plný nadějí, protože ten den měl pro něj připravené velké překvapení.

„Příteli,“ zvolal Lorenzo, „vidět vás ve mně vždy vyvolává velkou radost, jelikož mám zřetelný pocit, že budu bezprostředně přítomen zázraku.“

„No tak, nepřehánějte, pane, jste příliš velkorysý. V každém případě teprve uvidíme, jestli vás to, co mám pro vás připraveno, skutečně dokáže překvapit.“

„V tomto ohledu nemám sebemenších pochyb.“

Zatímco Lorenzovi muži seskakovali z koní, Leonardo začal vysvětlovat svůj projekt.

„Můj vznešený pane,“ obrátil se na Lorenza, „jak můžete vidět, nechal jsem zde okolo v předcházejících dnech rozmístit

několik panáků, abych ještě zlepšil výsledek této ukázky.“ Zatímco mluvil, ukázal na několik strašáků, kteří byli skutečně postaveni pár set metrů od místa, kde se nacházeli.

„Nyní,“ pokračoval, „se mnou budete zřejmě souhlasit, když řeknu, že jedni z nejdůležitějších mužů každé armády jsou lučištníci. Všichni si pamatujeme, jak byla vyhrána bitva u Anghiari. Bez znamenitých janovských lučištníků, kteří ze svahů kopců třefovali ze strany vojsko Astorra Manfrediho, a tak ho rozdrtili, bychom tady možná ani dnes spolu nehovořili.“ Počkal, až jeho slova dostatečně zapůsobí. Byl zdatný řečník a uvědomoval si důležitost pauz. Byl obdařený jistou teatrálností, která dokázala maximálně zhodnotit jeho objevy a plány. Presentace byla připravována stejně pečlivě jako vlastní dílo. Musel vzbudit zvědavost a pozornost, dodat vyprávění správné napětí. Pak pokračoval: „V každém případě, jak víme, je kuše stará zbraň a má za cíl zvýšit tam, kde je to možné, dostřel a sílu luku, jehož představuje ve skutečnosti vývoj. Její účinnost, spojená se silou a přesností, je nejdůležitější z jejích kladných vlastností.“

Zatímco Leonardo vykládal, přešel ke stolku připraveném na pasece, na které se nacházeli. S okázalým gestem odhodil hrubý plátěný přehoz, čímž odkryl několik kuší vyrobených z lesklého dřeva.

„Hovoříme tedy o důmyslné strategické zbrani. Na druhou stranu se její účinnost pomalu ztrácí s výrobou stále výkonnějších modelů, a to natolik, že se proces nabíjení stává tak složitým, že ohrožuje účinnost zbraně. Zavedení ocelových lučišť totiž zajisté zlepšilo výkon, ale způsobilo nesporné problémy při ovládnání kuše. Lučiště se tak obtížně napíná, že už lučištník nedokáže dostat tětivu do nabíjecí pozice ani oběma rukama. Takže je nucen uchýlit se k páce, vrátku nebo zvedáku. To je něco šíleného, představuje to dramatickou časovou ztrátu a vystavuje lučištníka mimo jiné neustálému ohrožení života.“

„Bez ohledu na to,“ doplnil Lorenzo, „že všechna ta pomocná zařízení, která s sebou lučištník musí nosit, zpomalují jeho pohyblivost na bitevním poli.“

„Přesně tak. Ještě doplním, že tedy není možné utrácet vzácný čas nabíjením kuše.“

Leonardo opět udělal pauzu, aby zvýšil napětí posluchačů, a pak šel přímo k jádru věci.

„Z tohoto důvodu vám dnes nabízím něco, co jsem nazval ‚rychlou kuší‘. Jedná se v podstatě o kuši, jejíž nabíjecí systém je mnohem rychlejší. Jak můžete vidět, tělo kuše je rozděleno na dvě části. Tato spodní, spojená mohutnou spojkou, se může snadno otevřít...“ Leonardo vzal jednu z kuší rozložených na stole a jediným plynulým pohybem rozdělil tělo zbraně doslova na dvě poloviny. „Prostřednictvím systému pák uvnitř lze přiblížit ořech k těživě do klidové polohy, pak ji uvolnit a připravit do správné pozice pro střelbu.“

V tu chvíli se ozvalo cvaknutí a Lorenzo i jeho muži ke svému překvapení viděli, že je tětíva již dokonale napnutá a připravená na vložení šípu, který bude vymrštěn.

Aniž by Leonardo ztrácel čas, nasadil šíp a namířil zbraň na jednoho z panáků připevněných k větvím stromů před nimi.

Stiskl spoušť a šíp vystřelil. Proletěl vzduchem a se zlověstným svištěním se zabodl do hlavy panáka a proťal ji skrz naskrz.

Lorenzo nedokázal skrýt vlnu nadšení. Strážce vedle něj zůstaly s pusou dokořán. Celá operace nabíjení šípu nevyžadovala víc než pár okamžiků, a zatímco tam stáli s očima uchvácenýma pohledem na probodnutého panáka, Leonardo již znovu nabil zbraň a vypálil druhý šíp.

Ozvalo se opět zasvištění a další hlava byla protnutá kovovým hrotem šípu.

„Ohromující!“ komentoval nadšeně Lorenzo, který nedokázal odolat kouzlu té neuvěřitelné kuše a vzal jednu ze stolu.

Otevřel a zavřel tělo kuše a nabil zbraň, aniž by se jen dotkl tětiny a bez použití jakýchkoli pomocných předmětů – bylo to jednoduše neuvěřitelné.

„Proces nabíjení se tak stává velmi rychlým, nezdá se vám, pane?“ zeptal se Leonardo.

Namísto odpovědi se šíp vystřelený Lorenzem zabodl v úrovni srdce do třetího panáka.

„Dobrá práce, můj pane!“ zvolal velitel stráží, který Lorenza na této ranní vyjíždce doprovázel.

„Úžasné, Leonardo,“ vykřikl mladý Medicejský. „Jste génius a chlouba našeho města! Tento váš projekt učinil z kuše nejen silnou a rychlou zbraň, ale také jednu z nejúčinnějších a nejnebezpečnějších.“

„Je dokonale uzpůsobená k účinné obraně v případě útoku,“ zdůraznil Leonardo a přes modré oči mu přelétl téměř nezatelný stín. Byl to jen okamžik, ale Lorenzo to jasně zahlédl.

„Jistě, můj příteli, jakýkoli můj slib je závazkem. Po-
užijeme ji pouze pro naši ochranu v případě nepřátelských útoků.“

Leonardo přikývl. Potřeboval to slyšet.

Jistě, slova jsou jen vzduch, ale slovo muže, jako je Lorenzo, je pevné jako skála. Leonardo to dobře věděl a byl si jist, že navzdory mládí nedovolí svému temperamentu, který mu skutečně nechyběl, nebo prudkosti, typické pro jeho věk, aby podlehl svodům násilí a agresivity.

Usmál se, když si uvědomil, že sám není o moc starší, naopak mu bylo dokonce o pár let méně než Lorenzovi. Jeho ale záležitosti jako válka, konflikty a bitevní pole nikdy nezajímaly.

Uměl se bránit, když to bylo nutné, ale bojování nepatřilo mezi jeho priority. Naopak se mu zdálo, že je natolik hloupý a zbytečný, že neviděl důvod, proč by to neměli pochopit i vládci okolních států.

Ale bylo to tak – Florencie, Imola, Forlì, Ferrara, Milán, Modena, Řím, Neapol, Benátky... všechna tato území spatřovala ve válce a střetnutí nevyhnutelný způsob, jak potvrdit svou vlastní existenci. Téměř se zdálo, že vládci mají zoufalou potřebu konfliktu pro zvěčnění sebe samých.

Zavrtěl hlavou, když zjistil, že se opět nechal unášet svými myšlenkami.

Lorenzo ho objal a děkoval mu: „Leonardo, vaše přátelství a spolupráce jsou pro mne ctí a opěvují každý den slávu Florencie. Za vaše nesmírně užitečné služby budete odměněn. Teď bych vás ale rád pozval s sebou do města. Moji muži se postarají o to, aby odnesli zpět všechny tyto exempláře a, pokud budete tak velkorysý a budete o tom diskutovat s mými inženýry, zadám vám výrobu alespoň dvou set těchto neuvěřitelných kuší.“

Leonardo mu podal jednu ze zbraní: „Tuhle si ode mne vezměte. Je to ta nejlepší a nejhezčí, jakou jsem dosud sestrojil.“

„Nic lepšího jsem si nemohl přát,“ zvolal Lorenzo a v hlase mu zněla obrovská hrdost a radost z pěkného daru. „Nyní se mnou ale pojedte do města, musím s vámi probrat jednu záležitost, která mi velmi leží na srdci a která, jak pevně věřím, se vám bude líbit.“

„O co se jedná?“

„Vysvětlím vám to ve správný čas. Důvěřujte mi.“

LUCREZIA DONATIOVÁ

Lorenzo se ztrácel v záplavě temných kadeří s vůní máty a kopřiv. Lucrezia se mu zdála tak krásná, že dokázala zastínit cokoli jiného na světě.

Poslouchal, jak v krbu praskají uhlíky, a pozoroval, jak purpurové jiskry poletují jako žhavé červené světlušky.

Lucrezia se na něj podívala planoucícma očima. Zářivě černé duhovky prozkoumávaly jeho nitro a uchvacovaly mu srdce. Nemohl z ní spustit oči. Nebyla jen krásná. Bylo v ní jakési kouzlo podobné kouzlu přírody, věčný, tajuplný a neidentifikovatelný půvab, který ho uchvacoval.

Lucrezia zvrátila hlavu dozadu, prohnula záda a její velká plná ňadra se leskla v matném světle svící. Její boky ho nutily k dokonalé souhře pohybů. Lorenzo se stále více propadal do víru vášně, až ztratil pojem o čase a prostoru, a nic už nebylo důležité.

V té divoké vášni byla síla, schopná v jediném okamžiku odstranit každou potřebu a přání, kromě čirého potěšení.

Utápěl se v jejím klíně a nechával se dál unášet.

Lucrezia vzdychala rozkoší. Seděla na něm obkročmo a dál se pohupovala, jeho úd byl připraven do ní napustit svou mízu.

Nakonec ze sebe vyrazila výkřik a pažemi se mu přitom zapřela do hrudi. Její nehty se mu zaryly do kůže na prsou, když vyvrcholila spolu s ním v divokém orgasmu, který jako by ji měl roztrhnout vedví.

Lorenzo upadl do extáze. Lucrezia se na něj pomalu položila. Její nadra spočívala na jeho hrudi, jejich paže byly propletené. Chvilí se mu zdálo, že se pokoj točí, tak silné byly jeho emoce.

Leželi potichu a ztraceni v tom objetí, jako kdyby chtěli zůstat napořád spojeni a chráněni jejich láskou, daleko od hluku světa, který jim nechtěl dopřát jejich vztah.

A proto se Lucrezia rozplakala. Slzy jí stékaly po tvářích a máčely Lorenzův obličej. Ani se nemusel ptát, proč pláče. Postupně, jak se obrysy věcí, hranice stěn a realita každodenního života znovu vynořovaly, se nutkavě zjevovala nespravedlnost toho, že jim byl jejich cit odpírán.

Po dlouhém vyčkávání a mlčení Lucrezia promluvila. Snad proto, že chtěla slyšet jeho hlas nebo potřebovala nějaký hmatatelný, přízemní důkaz toho, co spolu právě prožili. Jako by nějaké slovo mohlo být zárukou, že i v reálném světě jejich city přežijí.

Nicméně to potřebovala.

„Přísahaj, že budeš milovat jen mě,“ pronesla.

„To ti přísahám.“

Lorenzo nad tím nemusel přemýšlet. S Lucrezií bylo všechno tak jednoduché a nádherné. Přesně věděla, po čem touží. Nemohla existovat žádná jiná žena, která by se jí vyrovnala. Zdálo se mu to nemožné. Stejně jako temnou noc rozzáří hvězdy, tak i jeho srdce rozsvítily oddanost a vděčnost, jež k ní cítil. Jistě, takto zjevná láska, téměř bezostyšná, v něm vzbuzovala strach. Ale ten strach byl luxus, který si mohl a chtěl dopřát. Až přijde ten správný čas, zachová se podle toho. Bude Lucrezii chránit, to bylo jisté.

Byla to jediné, na čem mu skutečně záleželo.

„I až dorazí Clarice?“ zeptala se.

„Na to ti přísahám,“ zopakoval.

„A budeš mě ještě milovat, až budu stará, budu mít šedivé vlasy a pleť tenkou jako pergamen?“

„I tehdy, a možná ještě víc.“

„Budeš připravený mě bránit, pokud to bude nutné?“

„Ano, budu.“

„O nic jiného tě nežádám, Lorenzo. Přesto jsem si jistá, že to tak nebude. Teď přísaháš a slibuješ, ale kdo ví, jak tě čas změní. Kdo ví, kým se staneš. Teď ti tento pokoj připadá jako ráj, ale brzy ti bude příliš těsný a já nebudu nic víc než jen jedna z žen, které jsi měl. To vím moc dobře.“

Vzal její tvář do dlaní. „To neříkej ani v žertu!“

Na Lucreziiných rtech se objevil úsměv prosycený hořkostí.

„Jsi předurčen k tomu, abys byl pánem Florencie, Lorenzo. Brzy ti město bude ležet u nohou. Víc než jak je tomu nyní. Budeš se muset potýkat s mocí, tou skutečnou, špinavou, která s sebou přináší bolest a smrt, budeš muset čelit nelídným nepřátelům a přijímat kompromisy pro dobro svého lidu a své země. A co si budeš pamatovat ze mě, až bude mít srdce těžké a ruce potřísněné krví? Až bude válka tvou jedinou myšlenkou, protože nenajdeš jiný způsob, jak ochránit to, v co věříš, od podlých útoků nízkých mužů, oddaných nenasytnosti a drancování?“

„Tvá láska mi zůstane,“ řekl. Pronesl to bez zaváhání, protože hluboce věřil v sílu toho citu, a věděl, že v určitém smyslu nikdy neskončí. „Jsme tak zaujati nasloucháním hlasu současnosti, který nás volá, že zapomínáme na to, co jsme měli, což nemá malou hodnotu. Příliš často umožňujeme přítomnosti zastřít minulost a vše, co nás přimělo, abychom chtěli být lepšími. Uchovám si tvou lásku hluboko ve své duši. A nikomu nedovolím ji vidět. Bude jen má a budu ji hýčkat jako dítě – ve svátečních dnech i v těch smutečních. A tato láska mi dá sílu a trápení, radost i hořkost, ale bude živá a nezapomenutelná.“

Zvedla hlavu. Slzy už jí nestékaly po tvářích.

„Jak pěkná jsou tato slova,“ řekla. „Bylo by úžasné, kdyby se to, co jsi řekl, mohlo skutečně stát.“

„Bude záležet na nás, Lucrezie. Na nikom jiném. Navzdory tomu, co se stane, musíme zůstat pevní v našich zásadách a citech. Když tomu tak bude, naše láska přežije. Jestli ji ztratíme, bude to jen naše vina, ale aspoň jsme ji spolu jednou prožili. A už jen proto jsem životu vděčný.“

Lucrezia se mu dlouze zadívala do očí. Byly temné, ale probleskávalo v nich světlo.

Pak se dala opět do pláče.

Protože věděla, že to, co je příliš krásné, nemůže trvat věčně.

DUBEN 1469

HUDBA

Slavnostní stoly byly bohatě prostřené. Všichni, kdo se starali o tabuli, byli nastoupeni, připraveni dohlédnout na to, aby pokrmy byly stále v hojném množství a správně nachystány. Stolníci, porcovači, kráječi a číšníci byli zaneprázdněni krájením červeného a bílého masa, podáváním vína a plněním pohárů. Kladli na talíře velké porce paštik a nákyků nejrůznějších vůní a chutí. Vybrané jazyčky hostů mělo potěšit mnoho druhů ovoce – ve formě koláčků, plněných zákusků a barevné záplavy kandovaného ovoce. Vše nechal Lorenzo připravit speciálně pro svou matku těmi nejlepšími florentskými cukráři.

Tato slavnost, jedna z mnoha, které Lorenzo během roku organizoval v paláci Medicejských v ulici Larga, soustředila některé z nevýznamnějších myslitelů i největších florentských boháčů.

K první skupině bezesporu patřil Marsilio Ficino. V tento den, jako ostatně velmi často, měl na sobě červený oblek. Nebyl příliš vysoký, měl štíhlou, a přesto statnou postavu. Ztělesňoval bystrost intelektu a vyrovnanost muže zasvěceného lásce k vědě. Mohl se chlubit mnoha zásluhami. V neposlední řadě tou, že překládal spisy, které byly mírně řečeno zásadní pro celý západní svět, jako texty Herma Trismegista a Platóna.

Z těch druhých zase nemohl uniknout pozornosti Francesco de' Pazzi, jehož rodina byla ve Florencii zřejmě nejvíce na vzestupu, a zdálo se, že tomu tak bude i nadále. Oblek

z černého sametu, což byla jeho nejoblíbenější barva, podtrhoval jeho až přehnanou ráznost. Byl stále připraven reagovat na vše, co vnímal jako provokace vůči své osobě. Jeho arogance byla podporována bohatstvím, ve spojení se značně temperamentní povahou. V tom jeho povýšeném, přehnaném a chvílemi hrubém jednání občas probleskávaly násilné náznaky, a to jako předzvěst bouřky, k níž se schylovalo nad Florencií.

Lorenzo a Giuliano se přesto Pazziů nijak zvlášť neobávali. Představitelé této vznešené a bohaté rodiny byli celkem inteligentní a drželi se vždy a za všech okolností dostatečně v pozadí, mimo hlavní scénu.

Na druhou stranu se Francesco, i když se snažil ovládat své výpady a výbuchy, netajil tím, že k pánům domu nechová žádné zvláštní sympatie. Jeho nevraživé oči, tak intenzivní černé barvy, že se podobaly inkoustu, tékaly z jednoho salonu do druhého. Jako by byl schopen si pouhým zrakem ukládat do paměti užitečné informace, aby je následně mohl použít právě proti Lorenzovi a Giulianovi.

Sály paláce Medicejských byly plné dam a gentlemanů, kteří se snažili stavět na odiv svoji moc nebo půvab, to záleželo na momentálních okolnostech.

Navzdory vši té nádheře se Lorenzovi náhle zdálo, jako by všechny tváře, šaty a světla vybledly a pohasly. Stalo se to přesně ve chvíli, kdy zaslechl něco neslýchaného.

Jeho sluch téměř uchvátila velmi jemná hudba.

Znělo to jako tajemný medový vodopád, který ho vábil, unášel jej a zároveň ho zbavoval vlastní vůle a pozornosti. Na okamžik se mu zatajil dech, jak byl ohromený záplavou tónů linoucích se nocí.

Jako by se náhle vznášel v neznámé dimenzi a všechno, co ho obklopovalo – dekorace, salony, hosté – náhle zmizelo.